

Handlingsplan för Folkhälsoarbete 2023

Stadsområde Centrum

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING.....	2
2	BAKGRUND	2
3	MÅLGRUPPER	3
4	INSTRUKTIONER	4
5	MÅLOMRÅDEN	5
5.1	ÖKA MÖJLIGHETERNA TILL EN GOD START I LIVET OCH GODA UPPVÄXTVILLKOR	5
5.2	ÖKA DEN PSYKISKA HÄLSAN	10
5.3	ÖKA FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR DELAKTIGHET, INFLYTANDE OCH TILLIT	13
5.4	FRÄMJA HÄLSOSAMMA OCH HÅLLBARA LIVSMILJÖER	16
4.5	ÖKA FÖRUTSÄTTNINGARNA FÖR ÅLD RAND E MED LIVSKVALITET	19
6	ÖVRIGT.....	21
7	BUDGET	22

1 INLEDNING

Det övergripande målet för Sveriges nationella folkhälsopolitik är att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Folkhälsoarbetet ska utgå från övergripande strukturella förhållanden så som befolkningens livsvillkor och hälsa. Folkhälsoarbetet ska bygga på långsiktighet och de specifika förutsättningar som finns lokalt samt utgå från befolkningens behov. Göteborgs Stad, Stadsdelsnämnden (SN) och Göteborgs hälso- och sjukvårdsnämnd (HSNG) har tecknat avtal om lokalt folkhälsoarbete från 1 januari 2023 till 31 december 2025. I avtalet finns reglerat att en handlingsplan med gemensamt prioriterade områden ska tas fram för det lokala folkhälsoarbetet. Handlingsplanen utgår från de prioriterade områden som förenar SN och HSNG. Handlingsplanen uppdateras årligen men ska ses som ett långsiktigt dokument där insatser kan sträcka sig över avtalsperioden/fler år. Uppföljning sker årligen.

Handlingsplanen ska även följa de målområden och dokument som anges i avtalet:

- Göteborgs Stads styrdokument för folkhälsoarbete (budget, Göteborgs Stads program för en jämlik stad med flera).
- Västra Götalandsregionens styrdokument för folkhälsoarbete (budget, regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021–2030 med flera).

2 BAKGRUND

Arbetet med att förbättra hälsan i befolkningen kräver gemensamma insatser och samverkan mellan olika nivåer och olika huvudmän. Arbetet handlar både om insatser som förbättrar folkhälsan generellt och särskilda insatser riktade till de grupper boende i stadsområdet där både hälsan och dess förutsättningar är avsevärt sämre. En ökad jämlikhet i hälsa och livsvillkor är en förutsättning för att uppnå ett långsiktigt socialt hållbart samhälle och ska särskilt beaktas i folkhälsoarbetet. Handlingsplanen anger folkhälsoarbetets riktning och baseras på insatser med det övergripande nationella målet att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen samt sluta de påverkbara inom en generation. Detta ska ske utifrån ett rättighetsbaserat arbete med vägledning av FN:s konvention om barnets rättigheter samt mänskliga rättigheter. Folkhälsoarbetet ska bygga på långsiktighet och de specifika förutsättningar som finns lokalt samt utgå från befolkningens behov.

3 MÅLGRUPPER

Skriv en kort inledande text kopplat till behovsanalysen, skrivs separat utifrån varje stadsområdes förutsättningar.

Stor och ung befolkning: Stadsområde Centrum är det största stadsområdet befolkningsmässigt, en tredjedel av stadens invånare bor i Centrum. En hög andel av befolkningen är unga vuxna 20–35 år. Tre fjärdedelar av Göteborgs studentbostäder finns i Centrum och hälften av dessa finns koncentrerat i Mellanområde Krokslätt- Johanneberg vilket återspeglas i områdets åldersstruktur med stor andel unga vuxna samt en hög andel hushåll med låg ekonomisk standard.

Skillnader i livsvillkor och hälsa: Centrum har en socioekonomiskt stark befolkningen men med stora variationer inom stadsområdet. Det skiljer 243 500 kr i medelinkomst mellan det primärområde med högst respektive lägst medelinkomst. Över tid har medelinkomst och utbildningsnivå ökat på ett sådant sätt som ökat skillnaderna. Störst ökning har skett i områden med redan hög inkomst och lägre ökning i områden med lägre inkomst. Ekonomiska förutsättningar och utbildningsnivå kopplas till att ha eller kunna skaffa sig olika resurser, till exempel hälsa, och det finns skillnader i levnadsvanor och hälsa inom stadsområdet.

Psykisk hälsa: En femtedel av den vuxna befolkningen bedöms ha nedsatt psykiskt välbefinnande i Centrum. Nedsatt psykiskt välbefinnande är högst i åldersgruppen unga vuxna 16–29 år. Samverkansparter vittnar om psykisk ohälsa hos barn och att det sjunker i åldrarna. Problematiken rör utöver nedsatt psykiskt välbefinnande även ångestproblematik och neuropsykiatriska funktionshinder. Nationella rapporter visar också att andelen med nedsatt psykiskt välbefinnande är högre bland högskole- och universitetsstudenter jämfört med yrkesverksamma i samma åldersgrupp.

ANDTS: Hög användning av alkohol och droger, både bland ungdomar och vuxna jämfört med övriga staden. Andelen yngre med riskabel alkoholkonsumtion minskar medan andelen äldre med riskabel alkoholkonsumtion ökar. Hög andel med riskabla alkoholvanor i åldersgruppen 65+ i kombination med ökad sårbarhet för alkoholens skadeverkningar med stigande ålder.

Ofrivillig ensamhet och social isolering finns i alla åldersgrupper och andelen är högst i åldersgruppen unga vuxna 16–29 år. Unga uppger framför allt subjektiv ensamhet, det vill säga negativa känslor till följd av en önskad och faktisk nivå av sociala relationer och äldre en ofrivillig ensamhet med objektiva mått mätt, det som också kallas social isolering. Vårdcentraler, rehab mottagningar och föräldrarådgivare ser att redan utsatta personer har svårt att komma in i social gemenskap och sociala sammanhang efter pandemin.

Saknas Hälsofrämjande arenor i Östra Centrum: Enligt rapporten ”Arenor och samverkan inom familjecentrerat arbetssätt i SO Centrum” (2021) har Kallebäck, Östra Torpa och Björkekärr störst behov av mötesplatser för småbarnsfamiljer. Att utveckla och erbjuda hälsofrämjande aktiviteter i de geografiska områden där behoven är som störst är viktigt för att bidra till minskade skillnader i hälsa i stadsområdet.

4 INSTRUKTIONER

Beskriv kortfattat planerade insatser under året utifrån handlingsplanens prioriterade områden. Varje stadsområde behöver inte arbeta med alla fem målområden varje år. Att rikta in sig på de målområden som anses vara mest angelägna i det aktuella stadsområdet är möjligt. I matrisen går det bra att infoga eller ta bort rader om så önskas, detta görs genom att på sista raden höger klicka och välja ”Infoga” eller ”Ta bort celler”.

Handlingsplanen skickas till Koncernkontoret, Västra Götalandsregionen via hsn.goteborg@vgregion.se senast den **1 december** årligen.

5 MÅLOMRÅDEN

5.1 Öka möjligheterna till en god start i livet och goda uppväxtvillkor

En god start i livet är avgörande för barns livsvillkor och hälsa, både under uppväxten och senare i vuxenlivet. Att barn tillgodogör sig en god utbildning, lever i en trygg social miljö med trygga ekonomiska villkor påverkar deras livsvillkor och möjligheter senare i livet.

Strategi för att uppnå målområdet	Insats - målgrupp	Aktörer	Planerad effekt/Resultat – utifrån strategin
Stärka föräldrars tilltro till den egna föräldraförmågan	Målgrupper: - Föräldrar och barn med Neuropsykiatriska funktionshinder (NPF) - Ensamstående föräldrar - Föräldrar med psykisk ohälsa - Föräldrar i konflikt - Föräldrar bosatta i Östra Centrum.	Möjliga aktörer: GSF, FSF, FFS, SF och Civilsamhälle	Indikatorer som mäter måluppfyllelsen på lång sikt: Barn som är inskrivna i förskolan vid 3 års ålder, Elever i åk 9 med gymnasiebehörighet, Gymnasieexamen inom 4 år efter påbörjad utbildning. Att stärka föräldraskapet ökar möjligheten för barn att växa upp i en hälsofrämjande kontext där föräldern har verktyg att stötta sitt barn i barnets egen utveckling och psykosociala anpassning¹. Vårdnadshavaren är den viktigaste resursen under ett barns uppväxt, både för anknytning, tidig språkutveckling och möjligheterna att klara skolan². Svenska och internationella studier visar att föräldraskapsstöd har positiva effekter på både föräldrar och barn. Stödet kan bidra till ett positivt samspel i familjen och minska bråk och konflikter.

¹ [Effekter av föräldraskapsstöd - Startside \(mfof.se\)](#)

² Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026, sida 12.

			Universellt stöd har något större effekt hos föräldrar som upplever mer oro för sina barn. ³
Skapa förutsättningar för barn och unga att tillgodogöra sig utbildning	Målgrupper: - Barn med problematisk skolfrånvaro - Ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). Personer under 20 år som har avslutat grundskolan och saknar gymnasieexamen.	Möjliga aktörer: GSF, UTB, FSF, SF Centrum och Civilsamhälle	Det finns ett starkt samband mellan utbildningsnivå och hälsa. Utbildning ger kunskaper och kompetenser som ger bättre möjligheter till arbete och inkomst samt stärkta psykologiska och sociala resurser. Detta ger individen ökat handlingsutrymme att påverka sin livssituation. Utbildning utvecklar kognitiva förmågor, färdigheter, argumentera, resonera, dra slutsatser och hantera problematiska situationer. Lärandet tidigt i livet påverkar vilja och förmåga att tillgodogöra sig utbildning senare i livet.⁴ En god utbildning minskar även risken för utanförskap, förbättrar möjligheterna till integration och har en brottsförebyggande effekt.^{5 6} Fullföljd utbildning för unga ger goda förutsättningar för etablering på arbetsmarknaden och därmed minskad risk för utanförskap i form av lägre inkomst och sämre hälsa. Etablering på

³ [Effekter av föräldraskapsstöd - Startside \(mfof.se\)](#)

⁴ [Nästa steg mot en mer jämlik hälsa Förslag för en god och jämlik hälsa SOU 2017:47 Slutbetänkande av Kommissionen för jämlik hälsa \(kommissionjamlikhalsa.se\)](#) sida 99–100.

⁵ [I mål - vägar vidare för att fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning \(regeringen.se\)](#) sida 398.

⁶ [I mål - vägar vidare för att fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning \(regeringen.se\)](#) sida 400.

			arbetsmarknaden bidrar till livskvalitet för den enskilde och förhindrar ökade samhällskostnader som motsatsen för med sig.⁷ Ungdomar med en ofullständig gymnasieutbildning löper större risk att drabbas av flera negativa följder, såsom svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden, psykisk ohälsa eller att hamna i ett socialt och ekonomiskt utanförskap.⁸
Främja barns språkutveckling	Målgrupp: • Barn • Vuxna runt barnet i hemmet och andra viktiga arenor, exempelvis förskola och barnhälsovård.	Möjliga aktörer: FSF, KF, SF Centrum och BVC	Läsning har stor betydelse för barnets språkutveckling, skolgång och möjligheter längre fram i livet. Tidig språkutveckling, ett välutvecklat ordförråd och tidig läslust påverkar skolmognad och skolresultat positivt. God textförståelse, grammatik och ordförråd ger ett ökat självförtroende som läsare och ökad generell kunskap. Detta har även effekter som bättre förståelse för andra kulturer, större insikter i mänskligt beslutsfattande och ökat deltagande i samhället.⁹

⁷ [Uppdrag fullföljd utbildning | SKR](#)

⁸ [I mål - vägar vidare för att fler unga ska nå målen med sin gymnasieutbildning \(regeringen.se\)](#) Sida 368.

⁹ [Effekter - Staden där vi läser för våra barn - Göteborgs Stad \(goteborg.se\)](#)

Arbeta för alla barns rätt till en meningsfull fritid	Målgrupp: Barn och unga som saknar en meningsfull fritid på grund av exempelvis begränsande ekonomiska resurser, funktionsnedsättning, ensamstående föräldrar och/eller bosatta i ett geografiskt område med låg tillgång till fritidsaktiviteter.	Möjliga aktörer: GSF, KF, SF Centrum, Civilsamhället	Lärande och utveckling av kompetenser sker inte enbart i skolan utan även på fritiden, det så kallade informella lärandet. En meningsfull fritid innebär att kompetenser och färdigheter utvecklas samt är identitetsskapande för den unge. På fritiden skapas även möjligheter för den unge att lyckas, uttrycka sin personlighet, bygga självkänsla och öka tilltron till den egna förmågan, vilket påverkar skolresultaten positivt.¹⁰ Ett brett utbud av idrotts- och föreningsaktiviteter är viktigt för att fånga upp barns och ungas intressen och främja deras utveckling samt stärka deras sociala deltagande. De aktiviteter som erbjuds ska vara möjliga att delta i, oavsett ekonomi, kön och funktionsvariation^{11 12}
--	---	---	---

¹⁰ [Nästa steg mot en mer jämlik hälsa Förslag för en god och jämlik hälsa SOU 2017:47 Slutbetänkande av Kommissionen för jämlik hälsa \(kommissionjamlikhalsa.se\)](#)

Sida 100

¹¹ Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026, sida. 13.

¹² Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2021–2026, sida 24 & 25.

Förebygga ANDTS-användning hos barn och unga	Målgrupp: • Barn och unga • Vårdnadshavare • Vuxna i barn och ungas närhet	Möjliga aktörer: GSF, UTB, KF, SF Centrum, Civilsamhället	Forskningen visar att risk- och skyddsfaktorer i stort sett är samma för alkohol-, tobak- och narkotikabruk, kriminalitet och våld, bristande skolanpassning samt psykisk ohälsa. Skyddsfaktorer är välfungerande skolgång, tydliga normer och förväntningar från vuxna, goda kompisrelationer, fritidssysselsättning, gott socialt klimat i skolan, känna tillhörighet, goda relationer (inte minst inom familjen), uppmärksammas vid positivt beteende, föräldrar har god insyn i den unges liv utanför hemmet samt social och kognitiv kompetens/färdighet hos den enskilde, sen alkoholdebut. Riskfaktorer är skolk, tillgång till exempelvis alkohol, otrivsel, brist på struktur, tillåtande attityder hos vuxna, kompisar som har problem, beroendeproblematik i familjen, tidig debut av exempelvis alkohol, positiv attityd till droger, våld och familjekonflikter. Enstaka risk- och skyddsfaktorer i regel liten effekt, men fler faktorer tillsammans ger större effekt på individens beteende. Det gäller således att stärka skyddsfaktorerna och minska riskfaktorerna. Effekten blir också större om man utformar insatser som verkar på olika nivåer samtidigt¹³.
---	---	--	---

¹³ [Förebyggande arbete inom ANDTS — Folkhälsomyndigheten \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se/)

5.2 Öka den psykiska hälsan

Psykisk hälsa kan beskrivas som en tillgång eller resurs som gör det möjligt för människor att må bra och gör det möjligt för oss att uppnå vår fulla potential. Arbetet med att stärka den psykiska hälsan innebär både främjande och förebyggande arbete i hela befolkningen. Det kan innefatta insatser som både främjar psykiskt välbefinnande samt insatser som förebygger suicid.

Strategi för att uppnå målområdet	Insats - målgrupp	Aktörer	Planerad effekt/Resultat – utifrån strategin Indikatorer som mäter måluppfyllelsen på lång sikt: Psykiskt välbefinnande/Psykisk påfrestning och Självskattad hälsa.
Uppmärksamma den ökade risken för psykisk ohälsa hos identifierade målgrupper samt arbeta för att fler får ta del av främjande och tidiga insatser genom att utveckla tvärsektoriell samverkan, dela kunskap och erfarenheter.	Målgrupp: • Unga vuxna/högskolestudenter • Barn som anhöriga	Möjliga aktörer: GSF, SF Centrum, Chalmers, GU, VGR, studenter, Civilsamhälle med flera.	Den psykiska hälsan är ojämnt fördelad. Det finns samband mellan psykisk ohälsa och socioekonomi så som inkomst och utbildning och utifrån diskrimineringsgrunderna kön, funktionsnedsättning och sexuell läggning ^{14 15} . Utsatthet i olika former i barndomen kan kopplas till risk för psykisk ohälsa/sjukdom senare i livet. För att förebygga psykisk ohälsa krävs därför ett livsloppsperspektiv som omfattar alla

¹⁴ Ojämlighet i psykisk hälsa i Sverige-hur är den psykisk hälsan fördelad och vad beror det på? (Folkhälsomyndigheten, 2019, sida 4).

¹⁵ Mål för social hållbarhet 2023, för Västra Götalandsregionen och de verksamheter som finansieras av Västra Götalandsregionen, sida 12.

			åldrar med såväl främjande som förebyggande arbete¹⁶. Åtgärder för att reducera skillnader i psykisk hälsa bör vara riktade till hela befolkningen men ta särskild hänsyn till grupper med låg socioekonomisk position och grupper som är särskilt utsatta¹⁷.
Stärka invånarnas förmåga att hantera med- och motgångar samt stötta varandra.	Målgrupp: - Grundskoleelever - Allmänheten	Möjliga aktörer: GSF, SF Centrum, VGR, Civilsamhälle med flera.	Psykisk hälsa är bland annat beroende av vår förmåga att klara livets upp- och nedgångar. Strategin syftar till att rusta samhället för att dess invånare ska nå och bibehålla välmående. Människors förmåga att möta krav och påfrestningar i livet beror på vilka verktyg, stöd och skyddsfaktorer de har tillgång till. <i>Individer som är rustade för att nå sin fulla potential och välmående är ett arbetsområde i SKR:s kraftsamling Psykisk hälsa¹⁸.</i>

¹⁶ Mål för social hållbarhet 2023, för Västra Götalandsregionen och de verksamheter som finansieras av Västra Götalandsregionen, sida 12.

¹⁷ Ojämlighet i psykisk hälsa i Sverige-hur är den psykisk hälsan fördelad och vad beror det på? (Folkhälsomyndigheten, 2019, sida 5).

¹⁸ [Rustade individer | SKR](#)

Främja social delaktighet och meningsskapande sammanhang.	Målgrupp: - Unga vuxna/högskolestudenter - Invånare utanför sysselsättning - Invånare med psykisk ohälsa	Möjliga aktörer: GSF, SF Centrum, Chalmers, GU, VGR, studenter, Civilsamhälle med flera.	I SKR:s kraftsamling Psykisk hälsa finns <i>Meningsskapande i vår tid</i> med som en del av arbetsområdet <i>Hälsofrämjande samhälle och levnadssätt</i> . ¹⁹ Meningsskapande genom relationer, känsla av tillhörighet, betydelse och personlig utveckling antas bidra till ökad psykisk hälsa. ²⁰ Meningsfullhet är en av tre beståndsdelar av bedömningsmetoden KASAM som mäter känslan av sammanhang och mening. ²¹
---	--	--	---

¹⁹ [Delarenor | SKR](#)

²⁰ [Arbetsplan - Delarena 1.4 Meningsskapande i en sekulär tid - ARBETSUTKAST \(skr.se\)](#)

²¹ [KASAM - Socialstyrelsen](#)

5.3 Öka förutsättningarna för delaktighet, inflytande och tillit

Makt över det egna livet och delaktighet i samhället är fundamentala livsvillkor för varje människa. Delaktighet är både en grundlagsstadgad rättighet och en grundläggande princip för att förverkliga de mänskliga rättigheterna. För att åstadkomma en god och jämlik hälsa är det viktigt att främja alla individers möjligheter till kontroll, inflytande och delaktighet i samhället och i det dagliga livet. Delaktighet är en viktig förutsättning för förbättrade livsvillkor och hälsa.

Strategi för att uppnå målområdet	Insats - målgrupp	Aktörer	Planerad effekt/Resultat – utifrån strategin Indikatorer som mäter måluppfyllelsen på lång sikt: Valdeltagande, Tillit till samhällets institutioner, Tillit till andra, Utsatt för kränkande behandling, våld eller hot om våld.
Systematiskt integrera delaktighetsperspektivet i arbetet för att nå samtliga målområden.	Utforma det lokala folkhälsoarbetet så att det når de grupper med störst behov och på så vis bidrar till minskade skillnader i hälsa. Det görs genom att beakta diskrimineringsgrunderna och att involvera berörda målgrupper i utvecklingsarbetet.	Klicka här för att ange text.	Kontroll över sitt eget liv, tillit till andra, inflytande och delaktighet i samhället är faktorer som samverkar med villkor och möjligheter inom andra centrala områden med konsekvenser för hälsan.²² Därför behöver delaktighetsperspektivet genomsyra handlingsplanens alla målområden för att nå en mer jämlik hälsa²³. Delaktighet, inflytande och tillit skiljer sig åt mellan olika grupper i befolkningen. En viktig del i arbetet för att minska skillnader i hälsa är att skapa förutsättningar för delaktighet, inflytande och tillit för alla

²² [Nästa steg mot en mer jämlik hälsa Förslag för en god och jämlik hälsa SOU 2017:47 Slutbetänkande av Kommissionen för jämlik hälsa \(kommissionjamlikhalsa.se\)](#)
Sida 207

²³ Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026, sida 18.

			oavsett socioekonomisk status, geografisk hemvist, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder och sexuell läggning ²⁴ . Genom att anta ett normmedvetet ²⁵ och intersektionellt arbetssätt ²⁶ synliggörs diskrimineringsgrunderna ²⁷ .
Tillhandahålla arenor för medborgardriva mötesplatser och skapa delaktighet och tillit genom nya former av deltagande	Målgrupp: • Invånare i behov av kravlösa socialt sammanhang	Möjliga aktörer: SF Centrum, Svenska Kyrkan, Civilsamhället med flera.	Informella möjligheter att delta och påverka ger fler val- och handlingsmöjligheter, vilket både har ett egenvärde och bidrar positivt till hälsa och välbefinnande. Inflytande och delaktighet handlar om att ingå i sociala sammanhang, göra sin röst hörd och påverka sammanhangen.²⁸ Att främja ej formaliserade nätverk blir en möjlighet att stärka delaktigheten och inkluderingen av grupper som är i behov av

²⁴ Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026, sida 18.

²⁵ Normmedvetenhet är att utifrån en normkritisk analys arbeta normmedvetet. Normkritik är ett ifrågasättande av föreställningar om vad som anses vara normalt respektive avvikande. Normkritiken används för att synliggöra exkluderande och diskriminerande strukturer. Fokus riktas mot det som uppfattas som ”normalt” istället för mot dem som bryter mot normen. (Göteborgs Stads plan för jämställdhet och Göteborgs Stads plan för att förbättra HBTQ-personers livsvillkor)

²⁶ Intersektionalitet avser ett analytiskt begrepp som används för att synliggöra hur olika maktordningar samverkar. Används vanligtvis i Sverige för att utifrån samspelet mellan diskrimineringslagens sju grunder studera hur relationer av överordning och underordning skapas och upprätthålls. (Göteborgs Stads plan för jämställdhet och Göteborgs Stads plan för att förbättra HBTQ-personers livsvillkor)

²⁷ Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026, sida 10.

²⁸ [Nästa steg mot en mer jämlik hälsa Förslag för en god och jämlik hälsa SOU 2017:47 Slutbetänkande av Kommissionen för jämlik hälsa \(kommissionjamlikhalsa.se\)](#) Sida 207.

		sociala sammanhang där till exempel ekonomi är begränsande faktor²⁹. Genom att främja lokala mötesplatser där invånarna själva kan mötas för att initiera och fritt samtala om, och organisera sig kring, frågor de själva finner betydelsefulla och intressanta minskar trösklarna för deltagande i samhället. Genom ett aktivt deltagande i civilsamhälle och samhällsliv skapas länkar mellan människor. Att lösa problem tillsammans med andra skapar tilltro till deras välvilja och stärker därmed tilliten mellan människor³⁰.
--	--	---

²⁹ Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026, sida 19.

³⁰ Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026, sida 19 & 20.

5.4 Främja hälsosamma och hållbara livsmiljöer

Den fysiska miljön vi lever och verkar i, det vill säga livsmiljön, har stor betydelse för människors livsvillkor. Den fysiska miljöns utformning kan öka tryggheten och främja sammanhållning mellan grupper i samhället på individ-, områdes- och befolkningsnivå. Både psykisk och fysisk hälsa påverkas i hög grad av levnadssätt och det omkringliggande samhället.

Strategi för att uppnå målområdet	Insats - målgrupp	Aktörer	Planerad effekt/Resultat – utifrån strategin
Jämlik tillgång till stadens resurser	Målgrupp: Invånare i områden med låg tillgång till stadens resurser.	Möjliga aktörer: SF Centrum, FSF, GSF, KF, IOFF, PonF, DoM, Polismyndigheten, TK, SBK med flera.	Indikatorer som mäter måluppfyllelse på lång sikt: Avstått från att gå ut ensam på grund av rädsla för att utsättas för brott, Störd av trafikbuller, Tillit till samhällets institutioner, Tillit till andra, Fysisk aktivitet/Stillasittande. Tillgång till samhällsfunktioner som sjukvård, bibliotek, socialtjänst, polis och annan service som affärer, kultur och fritids möjligheter är förutsättningar för trivsel, trygghet och hälsa.³¹ Jämlik tillgång till stadens resurser bidrar till en jämlik stad³².

³¹ [Nästa steg mot en mer jämlik hälsa Förslag för en god och jämlik hälsa SOU 2017:47 Slutbetänkande av Kommissionen för jämlik hälsa \(kommissionjamlikhalsa.se\)](#)
Sida 179

³² Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026, sid 17.

Skapa förutsättningar för en fungerande närmiljö	Målgrupp: • Invånare som bor i geografiska områden utan tillgång till friytor och bra utemiljöer för rekreation, lek och utevistelse. • Invånare som bor i geografiska områden där invånare uppger sig vara störda av trafikbuller. • Invånare som bor i geografiska områden där invånare uppger sig ha avstått från att gå ut ensam på grund av rädsla för att utsättas för brott.	Möjliga aktörer: SF Centrum, FSF, GSF, KF, IOFF, PonF, DoM, Polismyndigheten, TK, SBK med flera.	Bostadens närhet till grönområde och natur är en skyddsfaktor för hälsa och ökar trivseln i bostadsområdet. Detta tillsammans med trygga cykel- och gångvägar bidrar till mer vardagsmotion och har gynnsam effekt på hälsan. Att motverka luftföroreningar och buller bidrar till god hälsa.³³ Det är också viktigt att säkerställa plats för rekreation och samspel för barn och unga genom tillgång till friytor och bra utemiljöer för lek och utevistelse vid bostäder, fritidshem, förskolor och grundskolor³⁴ Tillgång till en skolgård som stimulerar till lek, fysisk aktivitet och samtal är viktigt för barnens motoriska och kognitiva utveckling.³⁵
--	--	---	--

³³ [Nästa steg mot en mer jämlik hälsa Förslag för en god och jämlik hälsa SOU 2017:47 Slutbetänkande av Kommissionen för jämlik hälsa \(kommissionjamlikhalsa.se\)](#)
Sida 172

³⁴ Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026, sida 17.

³⁵ [Nästa steg mot en mer jämlik hälsa Förslag för en god och jämlik hälsa SOU 2017:47 Slutbetänkande av Kommissionen för jämlik hälsa \(kommissionjamlikhalsa.se\)](#)
Sida 172

Stärkt grannskapsarbete inom kultur, fritid, trygghet och folkhälsa	Målgrupp: • Invånare i Majorna, främst barn och unga.	Möjliga aktörer: SF Centrum, Majornas samverksams förening, Wallenstam och familjebostäder.	Ökad tillgång till naturliga mötesplatser, kultur- och fritidsutbud kan öka den sociala interaktionen och påverka vilken typ av möten som sker i grannskapet. ³⁶ En trygg boendemiljö och närmiljö främjar hälsan, tilliten och den sociala sammanhållningen. ³⁷
---	---	---	---

³⁶ [Nästa steg mot en mer jämlik hälsa Förslag för en god och jämlik hälsa SOU 2017:47 Slutbetänkande av Kommissionen för jämlik hälsa \(kommissionjamlikhalsa.se\)](#)
Sida 179

³⁷ [Nästa steg mot en mer jämlik hälsa Förslag för en god och jämlik hälsa SOU 2017:47 Slutbetänkande av Kommissionen för jämlik hälsa \(kommissionjamlikhalsa.se\)](#)
Sida 165

4.5 Öka förutsättningarna för äldre med livskvalitet

För ett hälsofrämjande, friskt äldre är det betydelsefullt att kunna påverka sin tillvaro och sin livssituation. Att känna delaktighet i samhället och ha möjlighet till fysisk aktivitet ger förutsättningar till ökad fysisk, psykisk och kognitiv hälsa. Även social gemenskap bidrar i hög grad till äldre med livskvalitet.

Strategi för att uppnå målområdet	Insats - målgrupp	Aktörer	Planerad effekt/Resultat – utifrån strategin
Främja goda levnadsvanor	Målgrupp: • Seniorer • Personal som möter seniorer • Pensionärsföreningar	Möjliga aktörer: ÄVO, SF Centrum, Civilsamhälle och VGR	Hälsosamma levnadsvanor, sociala kontakter och god vård vid behov kan förbättra hälsoläget långt upp i åldrarna. Enligt forskningen är fyra områden av särskild vikt för att bibehålla hälsa och god livskvalitet hos äldre; social gemenskap och stöd, meningsfullhet och delaktighet, fysisk aktivitet och bra matvanor ³⁸ .

³⁸ Mål för social hållbarhet 2023, för Västra Götalandsregionen och de verksamheter som finansieras av Västra Götalandsregionen, sida 11.

Främja delaktighet	Målgrupp: - Seniorer i ofrivillig ensamhet - Seniorer i digitalt utanförskap	Möjliga aktörer: ÄVO, SF Centrum, Pensionärsföreningar och Civilsamhället	Delaktighet och social gemenskap bidrar i hög grad till åldrande med livskvalitet. Ofrivillig ensamhet och social isolering har många negativa hälsoeffekter, som exempelvis ökad risk för depression och annan psykisk ohälsa eller riskabel alkoholkonsumtion ³⁹ .
--------------------	---	---	---

³⁹ Mål för social hållbarhet 2023, för Västra Götalandsregionen och de verksamheter som finansieras av Västra Götalandsregionen, sida 11.

6 ÖVRIGT

Extra utrymme att kort skriva om det är något i handlingsplanen ni vill förklara som påverkar förutsättningar för det lokala folkhälsoarbetet exempelvis tjänster, organisation.

I Stadens nya nämndorganisation är ansvaret för insatser inom folkhälsoarbetet fördelat över ett flertal nämnder som verkar inom stadsområdet. Utöver socialnämnden ska femton andra nämnder enligt sina reglementen utifrån sitt verksamhetsansvar vara en aktiv part när det gäller insatser inom bland annat folkhälsoarbete. De fyra socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst har därutöver ett lokalt samordningsuppdrag i förhållande till andra nämnder och styrelsers medverkan inom stadsområdet.

Forum för stadsområdessamverkan har bildats för att skapa förutsättningar för fler parter att samverka och aktivt delta i folkhälsoarbetet. Forumet bemannas av avdelningschefer från Förskoleförvaltningen, Grundskoleförvaltningen, Utbildningsförvaltningen, Arbetsmarknads och vuxenförvaltningen, Demokrati och medborgarservice, Idrotts- och föreningsförvaltningen, Kulturförvaltningen, Förvaltningen för Funktionsstöd, Äldre, vård- och omsorgsförvaltningen, Socialförvaltning centrum samt förvaltningar för kommande NOS. Övriga samverkansparter bjuds in vid behov.

Socialförvaltningarna sammanställer behovsanalyser som beskriver befolkningens lokala behov. Utifrån dessa analyser samt avtalsparternas styrdokument utformas handlingsplanen för folkhälsoarbetet. Forum för stadsområdessamverkan utgör en viktig arena för det här arbetet då parterna bidrar med olika erfarenheter och kunskaper om befolkningens behov i stadsområdet. Under 2023 planerar socialförvaltningen att bjuda in till fortsatt dialog för att kunna utveckla insatser i samverkan.

7 BUDGET

ÅR 2023	BUDGET		TOTALT
	HSNG	SN	
Utvecklingsledare folkhälsa (lön inkl. lönebikostnader)	1 015 000	1 015 000	2 030 000
Omkostnader (admin kostnader, resor, kurser etc.)	30 000	30 000	60 0000
Folkhälsoinsatser	HSNG	SN	
Öka möjligheterna till en god start i livet och goda uppväxtvillkor			
Öka den psykiska hälsan			
Öka förutsättningarna för delaktighet, inflytande och tillit			
Främja hälsosamma och hållbara livsmiljöer			
Öka förutsättningarna för åldrande med livskvalitet			
Summa			